

Vyvěšeno dne: 30. 7. 2026

Svěšeno dne: 13. 8. 2026

Petra Valová

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Jitky Zavřelové a soudců Tomáše Rychlého a Jana Kratochvíla v právní věci žalobce: **Jiří Pravák**, t. č. ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici Bělušice, se sídlem Bělušice 66, Bělušice, zastoupený Mgr. Michalem Asztalosem, advokátem se sídlem Baarova 1815/15, Teplice, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky, Věznice Bělušice**, se sídlem Bělušice 66, Bělušice, proti rozhodnutí žalované ze dne 7. 10. 2025, čj. VS-128463-/ČJ-2025-801832, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 2. 3. 2026, čj. 141 A 4/2026-41,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalované **s e** náhrada nákladů řízení **n e p ř i z n á v á .**
- IV. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Michalu Asztalosovi, advokátovi, **s e p ř i z n á v á** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši **15 935,89 Kč**, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Rozhodnutím speciální pedagožky žalované z 23. 7. 2025, čj. VS-128463-4/ČJ-2025-801832, byl žalobci podle § 46 odst. 3 písm. a) zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody (dále „zákon o výkonu trestu odnětí svobody“) za porušení § 28 odst. 1 tohoto zákona uložen kázeňský trest důtky. Podle posledně uvedeného ustanovení

je odsouzený povinen mj. dodržovat stanovený pořádek a kázeň a dodržovat zásady slušného jednání s osobami, s nimiž přichází do styku. Kázeňského přestupku se měl žalobce dopustit 20. 3. 2025 kolem 08:30 hodin svým konfliktním jednáním vůči zdravotní sestře M. Sýkorové, na niž měl „hulákat“, že mu odmítá dávat léky, které mu předepsal psychiatr a že mu dává jiné léky. Chování žalobce zdravotní sestra vnímá jako šikanu, opovrhování její prací, direktivní a nevhodné chování vůči její osobě.

[2] Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce stížnost, kterou žalovaná v záhlaví uvedeným rozhodnutím zamítla, jelikož spáchání kázeňského přestupku a zavinění žalobce bylo prokázáno a uložený kázeňský trest je úměrný závažnosti spáchaného přestupku a je v souladu s účelem výkonu trestu.

[3] Krajský soud v Brně v záhlaví uvedeným usnesením žalobu podle § 46 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 68 písm. e) s. ř. s. odmítl, neboť rozhodnutí, jímž je uložen kázeňský trest důtky, podle § 52 odst. 4 věty druhé zákona o výkonu trestu odnětí svobody nepodléhá přezkoumání soudu, tj. je vyloučeno ze soudního přezkumu. Tento závěr již opakovaně potvrdil Ústavní soud i Nejvyšší správní soud.

II. Kasační stížnost a další vyjádření účastníků

[4] Žalobce (dále „stěžovatel“) podal proti usnesení krajského soudu kasační stížnost. Navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

[5] Stěžovatel nesouhlasí s tím, že kázeňský trest důtky nepředstavuje zásah do osobní integrity odsouzeného a že tento kázeňský trest nepředstavuje jakoukoliv bezprostřední újmu. Namítá, že uložení takového trestu má vliv na jeho umístění do konkrétní prostupné skupiny vnitřní diferenciací v příslušné věznici. Zařazení do této skupiny má vliv především na případné pracovní zařazení, což má značné důsledky v rámci udržování pracovních návyků, jakož i schopnosti splácet za vydělané peníze vlastní závazky, a dále na případnou žádost o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Vedle toho má uložení kázeňského trestu důtky zásadní následky pro případné (ne)splnění tříměsíčního hodnotícího období v rámci programu zacházení a pro zařazení do programů aktivit mimo věznici, což ve svém důsledku zhoršuje nebo znemožňuje resocializaci odsouzeného stěžovatele a představuje maření jednoho ze základních účelů výkonu trestu odnětí svobody.

[6] Uložení kázeňského trestu důtky je proto samo o sobě značným a přímým zásahem do základních práv odsouzeného. Pouhým ukládáním tohoto trestu může žalovaná téměř v plné šíři ovlivňovat základní práva stěžovatele v rámci jeho výkonu trestu. Je paradoxní, že některé kázeňské tresty, jež nejsou vyloučeny ze soudního přezkumu, jsou pro odsouzené svojí povahou v dlouhodobějším a konečném důsledku spíše méně obtěžující.

[7] Vyloučení kázeňského trestu důtky, jehož ukládáním lze zásadně ovlivňovat v podstatě celý výkon trestu odnětí svobody, ze soudního přezkumu znamená, že ze strany žalované dochází k nepostižitelnému a nepřezkoumatelnému nadužívání tohoto kázeňského trestu, jakožto bezpečného prostředku kontroly nad celým výkonem trestu odnětí svobody. Ukládání důtky je proto možné za sebemenší domnělé prohřešky. To jistě nebylo úmyslem zákonodárce, přičemž soudní rozhodnutí uvedená v napadeném usnesení na to nereagují.

[8] Žalovaná navrhla zamítnutí kasační stížnosti. Uvedla, že postupovala v souladu s právními předpisy a ztotožnila se se závěrem krajského soudu, že žalobou napadené rozhodnutí nepodléhá soudnímu přezkumu. Ohradila se proti tvrzení o nepostižitelném a nepřezkoumatelném

pokračování

nadužívání kázeňského trestu důtky, jakož i proti bagatelizaci jednání stěžovatele, za něž mu byla důtka uložena. Taková tvrzení považuje za irelevantní a dehonestující.

[9] K argumentaci stěžovatele, že uložení důtky se odráží v tříměsíčním hodnocení programu zacházení a následném zařazení do prostupné skupiny vnitřní diferenciaci, žalovaná uvedla, že o zařazení odsouzených rozhoduje ředitel věznice na návrh odborné komise, která vychází z komplexního hodnocení odsouzeného ve standardním programu zacházení. Ze III. do II. prostupné skupiny vnitřní diferenciaci lze odsouzeného přeradit nejdříve po uplynutí dvou po sobě jdoucích hodnotících období za předpokladu, že odsouzený plnil všechny stanovené povinnosti, nespáchal žádný další kázeňský přestupek nebo byly dříve uložené kázeňské tresty zahlazeny a odsouzený vyhovuje stanoveným kritériím a nebyl mu uložen výjimečný trest odnětí svobody. Doplnila, že stěžovatel byl po přemístění z Věznice Ostrov do Věznice Bělušice (žalovaná) zařazen do III. prostupné skupiny vnitřní diferenciaci, přičemž od té doby jeho chování, jednání a přístup k plnění povinností a aktivit neumožňovaly jeho přerazení do jiné skupiny.

[10] V replice stěžovatel uvedl, že žalovaná mu dává přímo za pravdu svým vyjádřením, že ze III. do II. prostupné skupiny vnitřní diferenciaci lze odsouzeného přeradit jen tehdy, pokud, mimo jiné, nespáchal žádný další kázeňský přestupek nebo byly dříve uložené kázeňské tresty zahlazeny. Žalovaná tím implicitně uvedla, že kázeňský trest důtky je nutnou podmínkou pro zařazení z vyšší (horší) do nižší (lepší) prostupné skupiny vnitřní diferenciaci. Dle stěžovatele je to zřejmé nejen z hodnocení standardního programu zacházení za období od 1. 10. 2025 do 31. 12. 2025 a od 1. 1. 2026 do 31. 3. 2026, kdy stěžovatel všechny požadavky splnil, přesto je pro další hodnotící období od 1. 4. 2026 ponechán ve III. prostupné skupině vnitřní diferenciaci. Opětovně uvedl, že kázeňský trest důtky je tedy sám o sobě s to významným způsobem zasáhnout do výkonu trestu odsouzeného, přičemž zopakoval, na co vše má vliv. Obecně zmínil, že v případě stěžovatele nebylo dodrženo Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 41 o kázeňském řízení u obviněných, odsouzených a chovanců.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[11] Kasační stížnost není důvodná.

[12] Nejvyšší správní soud předepisuje, že je-li napadeným rozhodnutím usnesení krajského (městského) soudu o odmítnutí žaloby, přichází v úvahu pouze kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Jinak řečeno, Nejvyšší správní soud se v takové situaci může zabývat pouze tím, zda byly naplněny důvody pro odmítnutí žaloby. Naopak mu nepřísluší věcně hodnotit postup žalovaného (rozsudek NSS z 28. 11. 2025, čj. 7 As 109/2025-28, bod 16 a tam uvedená judikatura).

[13] Podle § 46 odst. 3 písm. a) zákona o výkonu trestu odnětí svobody je jedním z kázeňských trestů, jež lze za kázeňský přestupek uložit, důtka.

[14] Podle § 52 odst. 4 tohoto zákona rozhodnutí o uložení důtky nepodléhá soudnímu přezkumu.

[15] Podle čl. 36 odst. 2 věty druhé Listiny základních práv a svobod (dále „Listina“) nesmí být z pravomoci soudu vyloučeno přezkouvání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod podle Listiny.

[16] Podstatou kasačních námitek stěžovatele je, že uložení kázeňského trestu důtky je samo o sobě značným a přímým zásahem do jeho základních práv jako odsouzeného, a proto nesmí být vyloučeno ze soudního přezkumu.

[17] Ústavností zákonné výluky kázeňských trestů ukládaných podle zákona o výkonu trestu odnětí svobody ze soudního přezkumu se Ústavní soud poprvé zabýval ve svém nálezu z 29. 9. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 32/08, č. 341/2010 Sb., z něhož vycházel i krajský soud v napadeném rozsudku (body 8 a násl. napadeného usnesení). Dle Ústavního soudu je pro posouzení otázky, jestli lze rozhodnutí, jímž byl uložen kázeňský trest, vyloučit ze soudního přezkoumání, podstatné, zda se takové rozhodnutí s ohledem na povahu a závažnost daného kázeňského přestupku a povahu a závažnost uloženého kázeňského trestu dotýká základních práv a svobod podle Listiny a zda se na ně vztahuje působnost čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále „Úmluva“). Ústavní soud ovšem připustil soudní výluky u některých kázeňských trestů, které výrazným způsobem nezasahují do osobní integrity odsouzeného. Důtku pak zařadil mezi kázeňské tresty mírnější povahy, který nepředstavuje zásah do základních práv a svobod. Tento závěr Ústavní soud následně opakovaně potvrdil (usnesení z 21. 10. 2008, sp. zn. I. ÚS 1785/08, z 29. 1. 2015, sp. zn. I. ÚS 3688/14, z 3. 12. 2015, sp. zn. III. ÚS 1480/15 a z 19. 7. 2016, sp. zn. IV. ÚS 3177/15).

[18] Nejvyšší správní soud se se závěry Ústavního soudu ztotožňuje. Kázeňský trest důtky je skutečně nejmírnějším z kázeňských trestů uvedených v taxativním výčtu § 46 odst. 3 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, neboť ze své povahy nepředstavuje pro odsouzeného bezprostřední újmu. Rozhodnutí o uložení kázeňského trestu důtky proto není rozhodnutím, které se dotýká základních práv a svobod podle Listiny a nelze jej považovat ani za „trestní obvinění“ či za rozhodnutí „o občanských právech a závazcích“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Vyloučení takového rozhodnutí ze soudního přezkumu tak neodporuje ústavnímu pořádku (rozsudky NSS ze 7. 6. 2012, čj. 5 As 73/2012-40, č. 2692/2012 Sb. NSS, a na něj navazující z 5. 11. 2015, čj. 4 As 162/2015-60, body 8 až 10).

[19] Vzhledem k tomu, že odůvodnění uvedených rozsudků Nejvyššího správního soudu obsahuje odpovědi i na kasační námitky nyní vznesené stěžovatelem, Nejvyšší správní soud neshledal důvody se v nyní projednávané věci od svých předchozích úvah a závěrů odchýlit, a proto na ně odkazuje.

[20] K možným nepřímým dopadům rozhodnutí o uložení důtky na odsouzeného Nejvyšší správní soud uvádí, že již Ústavní soud v citovaném nálezu konstatoval, že uložení (každého) kázeňského trestu má vliv na případné podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Těchto dopadů si tedy byl Ústavní soud vědom, přesto nepovažoval samotnou tuto souvislost s řízením o podmíněném propuštění odsouzeného (příp. s dalšími řízeními a postupy v rámci výkonu trestu odnětí svobody) u mírnějších kázeňských trestů (tedy zejména u důtky) za dostačující pro to, aby byla taková rozhodnutí považována za zasahující od základních práv podle Listiny nebo za „trestní obvinění“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy, neboť připustil právě u těchto méně závažných kázeňských trestů zákonnou výluky ze soudního přezkoumání. Případné udělení takového kázeňského trestu je pouze jedním z hledisek, k němuž soud rozhodující o podmíněném propuštění při celkovém hodnocení chování odsouzeného přihlíží, nevylučuje tedy samo o sobě podmíněné propuštění a není tedy bez dalšího důvodem k prodloužení celkové délky odnětí svobody.

[21] K tomu lze dodat, že Ústavní soud v otázce rozhodování o žádosti o podmíněné propuštění dospěl k závěru, že není vhodné vycházet pouze z počtu nasbíraných kázeňských odměn či trestů. Takové číslo bez uvedení, za co byly odměny a tresty uloženy, je totiž nevypovídající z hlediska polepšení a nápravy. Navíc nelze pominout ani odlišnou a v čase se proměňující praxi jednotlivých věznic při udělování kázeňských odměn a trestů. Při zvažování, zda se odsouzený polepšil, je tak třeba primárně hodnotit, za co mu byly uloženy kázeňské odměny či tresty, nikoli však kolik mu jich bylo uloženo. Za znak či projev polepšení či nepolepšení odsouzeného nelze bez bližšího odůvodnění považovat jednoduché skutečnosti nenavázané

pokračování

na změnu jeho vnitřního postoje, jako třeba uklizení podlahy či naopak nepořádek na cele (nález z 28. 11. 2018, sp. zn. II. ÚS 482/18, bod 33). Pokud se obecné (trestní) soudy při posuzování podmínek pro podmíněné propuštění omezí na pouhé matematické sečtení kázeňských odměn a počtu trestních odsouzení a z možnosti podmíněného propuštění tak pro odsouzeného fakticky učiní nedostižnou metu, poruší tím právo odsouzeného na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny (nález z 30. 6. 2025, sp. zn. IV. ÚS 619/25).

[22] Zároveň uložení kázeňských trestů nebo odměn podle Ústavního soudu nepředstavuje (a ani nesmí) jediné kritérium a jediné vodítko, dle kterého má být o žádosti o podmíněné propuštění rozhodnuto. Obecný soud rozhodující o žádosti o podmíněné propuštění z výkonu trestu sice nepřezkoumává uložené kázeňské tresty, avšak při svém rozhodování je nemá posuzovat toliko a pouze formalisticky. Seznam kázeňských opatření plní v řízení o podmíněném propuštění funkci důkazní, stále se tedy uplatní zásada volného hodnocení důkazů. Je na zvážení soudce, jakou váhu uloženým kázeňským opatřením po jednotlivém posouzení a po posouzení ve vzájemné souvislosti s ostatními důkazy přidělí. Ve srovnání s ostatními důkazy tak ve svém důsledku jeden uložený kázeňský trest nemusí představovat překážku podmíněného propuštění. V případě zamítnutí žádosti o podmíněné propuštění jsou pak na soud kladeny vyšší nároky na odůvodnění takového rozhodnutí.

[23] K námitkám stran zařazení do prostupné skupiny vnitřní diferenciací lze ve stručnosti odkázat na usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1785/08, podle něž systém vnitřní diferenciací vězňů a konkrétního přerazení vězňů není otázkou ústavního práva.

[24] Nejvyšší správní soud uzavírá, že stěžovatelem poukazované dopady uloženého kázeňského trestu důtky na výkon trestu odnětí svobody tedy považuje ustálená judikatura za nepřímé, méně intenzivní a netýkající se základních práv a svobod. Proto tato rozhodnutí mohou být vyloučena ze soudního přezkumu.

IV. Závěr a náklady řízení

[25] Nejvyšší správní soud na základě shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a podle § 110 odst. 1 s. ř. s. ji zamítl.

[26] O náhradě nákladů řízení rozhodl podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl v posuzované věci úspěch, proto mu právo na náhradu nákladů nenáleží. Žalované, která byla ve věci úspěšná, žádné náklady nad rámec její úřední činnosti nevznikly, a proto jí je soud nepřiznal.

[27] Stěžovateli byl usnesením krajského soudu z 22. 12. 2025, čj. 15 Na 229/2025-23, ustanoven zástupce Mgr. Michal Asztalos, advokát. Náklady v podobě odměny ustanoveného zástupce a náhrady hotových výdajů platí stát. Odměna stěžovatelova zástupce za řízení o kasační stížnosti byla stanovena za tři úkony právní služby spočívající v další poradě s klientem přesahující jednu hodinu (osobní návštěva ve věznici), podání kasační stížnosti vč. jejího doplnění a replika [§ 11 odst. 1 písm. c) a d) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)]. Za každý úkon náleží odměna 4 620 Kč – celkem 13 860 Kč [§ 7 bodu 5 ve spojení s § 9 odst. 5 advokátního tarifu], a paušální náhrada hotových výdajů v částce 450 Kč – celkem 1 350 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Zástupci stěžovatele tak za řízení o kasační stížnosti náleží odměna a náhrada hotových výdajů ve výši 15 210 Kč.

[28] Za kasační řízení zástupci stěžovatele dále náleží náhrada doložených cestovních výdajů (§ 13 odst. 1 a 5 advokátního tarifu) na cestu z jeho sídla za stěžovatelem (do Věznice Bělušice)

a zpět, v celkové délce 52 km (2 x 26 km). Obě cesty uskutečnil 6. 3. 2026 vozidlem Ford Fusion, reg. zn. 6U34237 (kombinovaná spotřeba dle technického průkazu 6,6 l benzínu na 100 km). Celkový objem spotřebovaných pohonných hmot byl 3,432 l. Podle § 4 písm. a) vyhlášky č. 573/2025 Sb. výše průměrné ceny za 1 litr benzínu automobilového 95 oktanů činila v době uskutečnění obou cest 34,70 Kč. Náhrada za spotřebované pohonné hmoty tedy činila (po zaokrouhlení na dvě desetinná místa) 119,09 Kč. Podle § 1 písm. b) této vyhlášky činila (v době uskutečnění obou) sazba náhrady za 1 km jízdy u osobních silničních motorových vozidel 5,90 Kč. Pro uvedenou vzdálenost 52 km je celková výše této náhrady 306,80 Kč. Celková výše náhrady cestovních výdajů zástupce stěžovatele za cestu za stěžovatelem a zpět je 425,89 Kč.

[29] Soud také přiznal zástupci stěžovatele náhradu za promeškaný čas strávený cestou ve výši 300 Kč, neboť cesta ze sídla zástupce do Věznice Bělušice trvá podle internetových stránek www.mapy.cz a Google Maps v ideálních podmínkách do 30 minut, celkem tedy dvě započaté půlhodiny. Výše náhrady činí 150 Kč za každou započatou půlhodinu [§ 14 odst. 1 písm. a) ve spojení s odst. 3 advokátního tarifu].

[30] Celkové náklady zástupce stěžovatele za řízení o kasační stížnosti činí 15 935,89 Kč (odměna 13 860 Kč + hotové výdaje 1 350 Kč + cestovní výdaje 425,89 Kč + promeškaný čas 300 Kč). Zástupce stěžovatele vykonává advokacii samostatně a není plátcem DPH.

[31] Částku 15 935,89 Kč Nejvyšší správní soud vyplatí zástupci stěžovatele do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 30. července 2026

L. S.

Jitka Zavřelová v. r.
předsedkyně senátu